

Kat. Pokret I Kat. Akcija u Belgiji

U PROŠLOM »Životu« (br. 12./1932.) donijeli smo sintezu cjelokupnoga kat. pokreta. Da sad malo promotrimo, kako se taj pokret razvijao i razvija u zemlji, koja i po svojim tradicijama i po svojem sadašnjem stanju ide u red katoličkih zemalja, gdje kat. Crkva uživa potpunu slobodu razvitka. To će biti i za naše prilike vrlo poučno.

Nešto iz povijesti kat. pokreta.

Belgijanci su oduvijek bili narod dubokoga katoličkog uvjerenja. Ali, poradi nedemokratskog izbornog sistema, po kojem je većinom samo buržoazija dolazila, do prava glasa, vladala je u drugoj polovici prošloga stoljeća u parlamentu liberalna većina. Kad je ova postala previše bojovna i prenaplo htjela provesti lajicizaciju javnog života, osobito u školskom pitanju, prenu se i umjereni liberalni elementi te pristaše uz katolike. Tako iznesoše katolici u izborima god. 1884. sjajnu većinu, koja se poradi njihove umjerenе politike i razborite vladavine kasnije još i povećala. Kat. je stranka ostala isključivo na vlasti sve do konca rata, i ta je stalnost režima podigla Belgiju do velikoga blagostanja. No za rješenje socijalnog pitanja — to treba priznati — nijesu katolici pokazali toliko smisla koliko socijalisti. Imali su još dosta liberalne gospodarske nazore, sve dok nije g. 1907. grupa »mladih« u kai. stranci došla na vladu. U socijalnom pokretu imali su tu nevolju, što su socijalisti počeli već dvadesetak godina prije, nego je izašla enciklika »Rerum novarum«. Premda su se onda katolici primili posla, ipak je masa već bila u rukama socijalista, a tu nije više bilo moguće prevladati.

Međutim su katolici u Flandriji prije kojih 40 godina osnovali svoj Boerenbond, seljački savez, koji je pomoću gospodarskih zadruga oteo seljaka iz lihvarskih ruku i uputio ga u razumno gospodarstvo. Posljedica: Flandrija je ostala katolička, i danas ona daje glavni kontingenat kat. zastupnika u parlamenat. Treba znati, tla je Flandrija u većini seljačka, dok je Valonija pretežno industrijska.

Ova je dakle bila situacija u zemlji poslije rata: Flandrija katolička, Valonija u velikoj većini socijalistička i liberalna. Liro: enjem općeg i jednakoga prava glasa situacija se katolika u parlamentu promijenila. Budući da je u zemlji Fiamanaca samo nešto više od Valonaca, ostala je kat. stranka, u parlamentu dođuše relativno najjača stranka, ali, da se održi na vladi protiv socijalista, mora paktirati s liberalcima. Mučna situacija! Liberale-

hoće da iskoriste taj svoj položaj za sve moguće koncesije sa strane katolika; oni su kao jezičac na vazi između socijalista i katolika. Ipak je katolicima pošlo za rukom spasti kat. privatne škole, u koje polazi od same srednjoškolske omladine 33.000 od 52.000 ukupnog broja u državi, a 67% cjelokupne škol. omladine. To je za samu Crkvu vitalno pitanje, jer gotovo jedino iz njih izlazi sav svećenički i radnički naraštaj, a taj je u Belgiji vrlo obilan.

Omladinski pokret.

Napredak bezvjerstva i socijalističkog pokreta prije rata zabrinuo je katolike. Počeli su se bojati, što će im budućnost donijeti. Prvi se maknuo kardinal Mercier i god. 1909. potaknuo t. zv. »cercles d' études« apologetskog karaktera za omladinu uopće. Do rata je vrijeme bilo prekratko, da bi taj pokret bio mogao doći do većeg razmaha. Poslije rata nastavio se rad u starom smjeru. Kad je sv. Otac počeo jače urgirati Kat. Akciju, prihvatili su je i Belgijanci. Nije njih smetalo to, što se Kat. Akcija iskristalizirala u talijanskim prilikama, niti su se pozivali na pravo svojega pokreta kao starijega, nego su se konačno i formalno konstituirali kao Kat. Akcija g. 1927. na kongresu u Liège-u.

Od g. 1924. dalje se pokret silno širi osobito među radničkom omladinom. To je socijaliste uzrujalo. Nijesu ni sanjali o ovakvoj navali, pa još tako iznenada. Oteše im katolici omladinu, budućnost njihovu, a oni na omladinu nijesu dosad nikako ni mislili, nego samo na stalešku organizaciju. Prenuše se doduše i oni, ali prekasno. I opet, ko prvi dođe, pokupi najbolje. Uostalom, socijalisti imaju samo zemaljske ideale, a da ti nijesu dostatni za ljudsko srce, vidi se najbolje po spontanom oduševljenju, kojim je radnička omladina pristala uz kat. pokret. Pače ponajbolji omladinci dolaze često baš iz socijalističkih obitelji. Tu bi se mogle pripovijedati anegdote kršć. heroizma! K tomu socijalisti ni izdaleka nemaju one energije i požrtvovnosti, što je katolicima daje njihova vjera i poslušnost direktivama Crkve.

No to još ne znači, da je sad ova omladina listom prešla katolicima. Daleko je još do toga, — a možda i ne baš tako daleko ... Svakako organizacija odlučno napreduje uz nadljudske napore svojih oduševljenih revnitelja. Ali nije ni ona bez svojih poteškoća i peripetija. Običan je pojav kod ovakovog oduševljenog pokreta, da ispočetka zađe previše u širinu, prikupi prevelike mase, a onda ih ne može — da se tako izrazim — asimilirati. Mnogi elementi, koji su se ovako ispočetka prikupili u pokretu, nijesu mu bili nimalo na čast; moralo je dakle doći do generalnog čišćenja. Poslije ove prve krize pokret napreduje umjerenije, ali sigurnije. Posve paralelan slučaj imamo kod njemačkog omladinskog pokreta poslije rata, u kat. grupi tog pokreta »Neudeutschland«. U prvi mah prikupilo se u nju do 25.000 omladinac«, a poslije »čišćenja« ostalo ih je tek kojih 6000.

KAT. POKRET I KAT. AKCIJA U BELGIJI

Osim spremne poslušnosti direktivama sv. Stolice i osim oduševljenja i požrtvornosti elite treba spomenuti i treći faktor ovolikog uspjeha radničkog omladinskog pokreta, a to je njezin voda, kanonik Cardijn. To je, prvo, sveta duša, a drugo, izvrstan govornik i neumoran apostol, koji radi dan i noć. Svakako je on važan faktor, ali — usudujem se reći — najmanje važan od ova tri. On to u svojoj poniznosti sigurno sam o sebi drži. No poniznost nije čedno pretvaranje, nego istina. A ako je istina, smijemo je i mi reći. Neopravdano je dakle jaukanje: Trebamo voda, bez njih ne možemo! Vođa je nama sv, Otac! Mi nemamo drugog posla, nego poslušati njegove direktive i provoditi ih, A slušati tuđe direktive može i čovjek srednje ruke, nije za to potreban genij. Da je kanonik Cardijn sam, ne bi ni on ništa mogao. I njemu je za uspjeh potrebna cijela masa elite, koja će raditi. A odgoj te elite, to baš i jest svrha Kat. Akcije. Ona sama sebi odgaja svoje vođe, a ne čeka ih besposlena, da dođu odozgo. Doduše, ovaku će elitu bolje uzgojiti svetac, jer joj može više dati. E, pa onda budimo sveci...! To i opet dokazuje, da velik dio uspjeha, iako ne sav, ovisi o svetosti. Ali već sama spremna poslušnost sv. Stolici je lijep znak svetosti.

Uz radničku omladinu, koja ima najviše uspjeha, dostojno se niže seljačka, đaćka i ostala omladina. Nije razlog njihovu manjem uspjehu, što oni nemaju svojeg Cardijna — ta njegov moralni utjecaj prelazi i na njih — nego to, što oni nisu tako u središtu borbe sa svojom bezbožnom i nasilnom okolinom kao radnička omladina. Po zakonu reakcije, mora biti na strani katolika veći žar, gdje je jači pritisak. A baš kod radnika im se i radi o glavi. Tu se vodi borba na život i smrt, radi se o biti ili ne biti.

Malo statistike.

Da bude prikaz potpun, moramo dodati i nešto statistike, premda to nema za naše prilike osobitoga poučnog momenta. Ali zato ćemo o tomu kratko.

Belgijska omladina *valonskog* dijela zemlje, organizovana u Kat. Akciji, sačinjava t. zv. A. C. I. B. (L' Association Catholique de la Jeunesse Belge). ACIB se dijeli u pet ogranaka, kojih su nazivi zgodni za izgovor, : stega ** praktičnu upotrebu; razlikuju se među sobom samo po pet vokala alfabeta JAC, JIC, JOC, JEC, JUC; (žak, žik . . . žuk). Član te grupe zove se > žasi>.: , »žosist« itd., dok član ACIB-a uopće, »Asižibist«. Da dešifriramo te zagoa<t- ne hijerogliie: JAC: Jeunesse Agricole Catholique, dalje na isti način: Indépendante (trgov. - industrij, Ouvrière, Estudiantinne, Universitaire. Još ae- što! Dodajte svuda F, pa imate ACIB féminin; a tako i ostale grupe. Svaka od ovih grupa ima svoje posebno glasilo. Osim toga imaju i svoje razne > Bul- tin des Dirigents«. »Prejocisti« imadu od lani (1932.) također svoj počebni dječji listić.

Flamand imaju paralelnu organizaciju JVKA (Jeugd-Verbond voor Kaiholieke Actie), u običnom govoru »Jefka«. Kao kod Valonaca, tako i ktd

njih osobito uspijeva KAJ (Christelijke Arbeidersjeugd), po domaću »Kajotsters«, a ženska radnička omladina »Kajotsters«. Zatim organizacija srednjega staleža i mladih poslodavaca. K tomu pridolaze i kod njih iste organizacije, koje već otprije postoje, kao kod Valonaca, a osim toga gimnastička društva i Boerenjeugd, omladinski ogranak Boerenbonda,

Klerici nijesu nikako organizirani, jer ne pripadaju kao članovi u lajičke organizacije. Oni samo pomažu kod raznih grupa i upućuju se studijem i aktivnim sudjelovanjem u sistem i rad kat. Akcije.

Koliko ima članova? To je teško točno reći, jer imaju dva broja: jedan organiziranih članova, koji plaćaju članarinu, a drugi organiziranih pristaša, ali koji su pod stalnim utjecajem organiziranih. Belgijski katolici naime imaju ovaj sistem organizacije: Najprije elita, koja sve vodi, les dirigeants. Zatim šira grupa aktivnih članova, koji se sastaju rjeđe nego elita; ovima elita daje direktivu u radu. Onda organizirani pasivni članovi, koji se odgajaju za aktivne. Napokon neorganizirana masa, ali koja simpatizira s pokretom i dolazi na javne sastanke i na kongrese, pokrajinske i opće. Iz nje se rekrutiraju članovi. Dakle hijerarhijsko stupnjevanje. Tako ima n. pr. radničke omladine, samo valonske, organizirane oko 30.000, a zajedno s neorganiziranom cijene je na 70.000. Ta je grupa bila osnovana god. 1924., a počela je kao samostalna organizacija već god. 1912. Kanonik Cardijn je naime te godine kao kapelan u Laekenu, bruseljskom predgradu, okupio oko sebe malu grupicu od 3-4 omladinca, i odgajao ih za svoje planove. Kasnije je osnovao najprije jedno društvo, pa onda nekoliko društava u Bruxellesu i okolici. Kad je ovako imao dostatnu grupu odgojenih članova, dao se na propagandu u velikom stilu od 1924. godine dalje. Kasnije su se pak udružili i koordinirali s 'ostalim staleškim grupama u ACIB. Na ovogodišnjem tečaju za vode grupa (kod nas okružja) i za permanentne propagandiste (imaju ih 25, koji su plaćeni od organizacije toliko, da mogu uzdržavati i obitelj, a sav im je i jedini posao neprestano putovati radi propagande), čuo sam zanimljivu i za naše prilike poučnu činjenicu, kako su iskusili, da nijedno društvo nije uspjelo, ako se prije toga nije u mjestu kroz barem 6 mjeseci odgojilo oko 3-4 mladića u idejama i vodstvu društva. Ovi onda moraju biti prvi odbornici, dok se drugi dostatno ne odgoje.

Prva grupa ACIB-a je dakle radnička omladina. Druge su kasnijeg datuma, a posljednja je seljačka i sveučilištarska, osnovana god. 1929. Srednjoškolska (valonska) ima oko 5000 organiziranih članova, a od tih samo 400 u atenejima (drž. srednjim školama), gdje bi zapravo morao biti njihov glavni kontingenat. Ostalo je po kolegijima, t. j. katoličkim srednjim školama.

Proporcije će sveukupne omladine u Valoniji i Flandriji biti po prilici iste, bez velikih razlika, jer je na kongresu flamanske omladine (samo muške!) u Antwerpenu g. 1928. bilo 100.000 učesnika, a isto toliko i valonske prošle godine u Bruxellesu. Dakle u čitavoj zemlji od 8 mil. katolika 200.000 muške omladine u Kat. Akciji. Ženska omladina je nešto manje brojna od muške,

Značajno je za poštivnost ove omladine, da prištedi novaca i za daleka hodočašća. Omladini treba malo putovanja, da vidi svijeta i nešto nauči i zagrije se. Zato je zahvalna svojem vodstvu, što joj pruža tu prigodu. Tako je god. 1929. bilo u Rimu svega skupa 2500 muške omladine; od toga 1500 radničke, a ostalo JEC, JAC i JIC. God. 1931. otišlo je opet u Rim 1600 ženske

radničke omladine, a iste godine bilo je na hodočašću u Lurdu 5000 mušk* radničke omladine (6000 zajedno sa svećenicima i ostalima). U ova posljednja dva slučaja išla je flamanska i valonska radnička omladina zajedno. Naši će se još sjećati onih 400 Belgijanaca, s kojima su se sastali u Rimu g. 1925. tia internacijskom hodočašću omladine. Dobro je spomenuti i to, da ženska otns-
clirn putuje na hodočašće i sastaje se na kongresima vazda odijeljeno b-
muške.

Otkuda uspjeti?

Korisno će biti za nas Hrvate katolike promotriti, koji -u faktori utjecali na toliki uspjeh u kratko vrijeme.

Svakako je jedan od najvažnijih faktora njihova prirodna, ili bolje, kroz vjekove odgojena radinost. Rade neprestano, iskoriste svaki čas i to postojano, neovisno o raspoloženju. Tu može čovjek zaista mnogo od njih naučiti. Može vidjeti, da uspjeh ne ovisi u prvom redu nio talentu ni o spretnosti nego najviše o radu. Uz osrednje sposobnosti se uz marljiv rad dade više postići nego s nediscipliniranim talentom.

Drugi je razlog obilje svećenika i redovnika Ob ovom ne treba dalje raspravljati, jer je očividno, što to znači.

Treće: Nema dijaspore, sva je zemlja kompaktno katoličk-i. Tako je svuda moguća redovita pastva, time i neprestani dodir sa svećenikom u samom društvu. Nešto pomaže i gusta napućenost na malenom teritoriju s obilnim prometnim sredstvima. Ta je veliko olakšanje barem za propagandistički rad, međusobne veze i sastanke.

Ovo su sve prirodni faktori. No uspjeh ovisi u prvom redu o natprirodnim faktorima: o milosti, o blagoslovu Bez sumnje je jedan od izvora toga blagoslova bila njihova spremna poslušnost direktivama sv. Stolice. No ne smije se prezreti važnost ovog faktora ni u prirodnom redu, U čemu se dakle sastoji ta prednost poslušnosti u prirodnom redu? Objektivno se sastoji u tomu, što je čovjek (ili čitav pokret) siguran, da ide pravim putem; jer ide putem, kojim ga vodi Božja Providnost preko zakonitog auktoriteta. Subjektivno i to najprije materijalno u tomu, što čovjek u jednu ruku ne troši ni vremena ni energije u rješavanju problema i poteškoća, a u drugu sav se predaje radu, dakle je nepodijeljen; formalno pak, poradi sigurnosti, ima veću nutarnju utjehu i elan. Stoga su najveći sveci bili vazda ujedno i najaktivniji ljudi.

Ovdje moramo spomenuti, da ima dvije vrste poslušnosti Prvo ona, koja se odnosi na Božje i crkvene zapovijedi, koje vežu pod grijeh. Na ovu su poslušnost obvezani svi. I ova je poslušnost dostatna za one, koji hoće samo da spase sveju dušu. Si autem vis ad vitam ingredi, serva mandata, (Mt, 19, 17.) AH za one, koji hoće da budu apostoli, ta poslušnost nije dostatna. Jer u apostolatu se ide za natprirodnim uspjehom. Taj pak ovisi

o Bogu, a ne o nama. Bog je agens primarius, a mi smo agentes secundarii, instrumentales, sredstvo u rukama Božjim. Dakle ćemo samo toliko uspjeti, koliko smo sjedinjeni s Bogom kao oruđe u Njegovim rukama. To pak sjedinjenje s Bogom nije formalno u molitvi. Formalno se ono sastoji u sjedinjenju s Njegovom sv. voljom, u poslušnosti. Molitva pak ili sjedinjenje s Bogom u molitvi je samo sredstvo, da dođemo do te kreposti poslušnosti. Kad se dakle ovo za apostolat potrebno sjedinjenje s Bogom sastoji u sjedinjenju s Njegovom sv. voljom, to slijedi, da mi u apostolatu ne smijemo tražiti svoje volje, nego Božju. Čim nam je dakle jasno, da je nešto Božja volja, moramo je odmah slijediti. Inače ćemo uzalud mrčiti gaće, skovati ne ćemo ništa.

Božja nam se pak volja ne manifestira direktno nego posredno u volji od Boga postavljene zakonite ljudske vlasti; a takva je i crkvena vlast. Božju ćemo dakle volju vršiti, ako vršimo volju zakonitog auktoriteta. Što se pak apostolata tiče, jedino je Crkva u tom zakoniti auktoritet, jer je jedino njoj Bog predao rad oko spasavanja i odgajanja duša. A budući da se kultura ne da odijeliti od vjere, nego sačinjava s njom jedan jedinstveni svjetovni nazor, u isključivu kompetenciju Crkve ide i kulturni pokret, kulturna odgoja naroda. Da Crkva i s njom spojena Kat. Akcija mogne tu svoju misiju uspješno vršiti, mora je vršiti nesmetano. Dakle joj je potrebna neovisnost od Kat. Pokreta, ili, što je isto, od države.

Ako dakle hoćemo samo da spasimo svoju dušu, dosta nam je slušati crkv. zapovijedi. Ali, ako hoćemo da radimo u apostolatu, onda ne možemo drukčije, nego onako kako hoće Bog — preko svoje Crkve, kojoj jedinoj pripada pravo davati u tom direktive. Ne možemo dakle u apostolatu raditi po svojoj volji i mišljenju, nego jedino onako, kako misli Crkva. Bog zna sigurno najbolje, što je u sadašnjim prilikama najbolje. Mi to ne možemo bolje znati nego On. Ako nam dakle Crkva kaže: Ovo je za sadašnje prilike najbolje, onda je to najbolje i ništa drugo, pa makar se nama činilo apsurdno. Budućnost će pokazati ne da se Crkva prevarila, nego mi. Božja nas Providnost vodi preko svoje Crkve, mi nemamo druge, nego da se toj Providnosti podložimo, ako hoćemo da uspijemo. A ja mislim, da ipak hoćemo da uspijemo, kad nešto radimo, a da ne radimo samo sebi za zabavu.

U Belgiji su odmah poslušali direktive sv. Stolice s obzirom na Kat. Akciju. Jedino u prvo vrijeme nijesu znali, koji bi stav zauzeli prema Kat. Pokretu. Izbjegavali su svaku diskusiju o politici, a pogotovu o konkretnoj političkoj stranci.

No to je bilo u prvo vrijeme baš najpodesnije. Najprije je trebalo, da se sama Kat. Akcija afirmira i stabilizira kao pokret neovisan o Kat. Pokretu. Doduše u Belgiji nije tolika pogibelj, da bi Kat. Pokret htio da skući Kat. Akciju pod svoju vlast i da je »potrebi samo kao sredstvo za svoje svrhe. Oni nijesu centrali-

KAT. POKRET I KAT. AKCIJA U BELGIJI

zatori, nego puštaju svakomu slobodu inicijative. Zato ovdje i nije bilo borbe između Kat. Akcije i Kat. Pokreta.

Ali je pitanje suradnje s Kat. Pokretom ipak trebalo jednom riješiti. Tako su u posljednje vrijeme žosisti stvorili zaključak, da će stariji, već odgojeni članovi Kat. Akcije, automatski prelaziti u sindikate i u političku stranku. Ali ovo rješenje nije nikakvo rješenje. Jer Kat. Akcija nije samo za omladinu, nego i za starije, i pogotovu za starije. Kako će uspjeti, ako svi, pa i njezini najbolji članovi, listom prelaze drugamo, pošto su se odgojili u Kat. Akciji? Kad su se odgojili, treba ih najviše baš sama Kat. Akcija. Ne može ona uvijek ostati samo na mladima. K tomu u Kat. Pokretu ne mogu svi biti aktivni članovi. Neki vode, a ostali su masa. Dok u Kat. Akciji ima posla za sve na pretek! U Kat. bi dakle Pokret imala da prijeđe samo nekolicina, koja je tamo potrebna za rad, a ostali bi morali nastaviti s radom u Kat. Akciji.

Autonomija ili centralizacija?

Pitanje je, da li je bolji sistem Kat. Akcije: jedna organizacija za sve staleže ili podijeljena po staležima sa zajedničkom centralom. Prvi sistem ima tu prednost, što sve staleže povezuje u težnji za zajedničkim ciljem, obnovi cjelokupnoga ljudskoga društva u Kristu, i ne otuđuje jednoga staleža drugomu. Na potrebe pak pojedinih staleža može se lako obazirati i bez autonomije u odijeljenoj staleškoj organizaciji uz malo razumijevanja i kršćanske širokogrudnosti. No pogibelj je, da demokracija ostane tako samo u idealu, a ne pređe u praksu, pa da se na niže staleže gleda s visoka ili im se hoće nametnuti za instruktora, a onaj mora samo pobožno slušati i na svaku reći: Amen. Ali, jer nema mogućnosti, da se u zajedničkom sklopu razvije onako, kako to njegove posebne prilike traže, a pogotovu, jer nema one slobode inicijative, koju traži svaka pametna pedagogija, brzo ga proče volja biti samo pasivan, pa pređe u onaj tabor, u kojem će imati pravo glasa.

Drugi sistem pak, izgleda, bolje služi svrsi pojedinih staleža za obnovom njihovih staleških prilika u Kristu i potrebnoj inicijativi. Ali postoji pogibelj, da se čitava aktivnost raspline na komade, da nije koordinirana, da se često, u dodirnim točkama, razni staleži bave istim poslom, a odatle u jednu ruku gubitak energija, a u drugu prepirke za kompetenciju, i, poradi ljudskih slabosti, smetanje jednoga drugomu, ako nije i što gore od samoga smetanja. U takvim prilikama, makar da su juridički koordinirani u jednu centralu, ta centrala malo što znači; a ako hoće da se disciplinskim sredstvima nametne, to se osjeća kao tiranija, kojoj se gleda izbjeći gdje se može. Sredstva za to ima dosta na raspolaganju, a ljudi su vrlo domišljati, kad se radi o obrani vlastite slobode i inicijative.

Poredivši dakle sve, čini se, da je bolji prvi sistem, uz potrebne kaucije kršćanske ljubavi i demokracije, ne protektorske, nego bratstva u Kristu, Svi smo pred Bogom jednaki. No to provesti u praksi nije lako. Nije lako uz demokratizam sačuvati svoje dostojanstvo. To je stvar osobne inteligencije i — svetosti, darova Duha Svetoga, donum intelligentiae et regiminis.

Ali svaki princip, gonjen do kraja postaje poguban i smeta, mjesto da služi. Posebne prilike traže katkad autonomiju kojega staleža, da se može bolje doskočiti aktualnoj njegovoj potrebi, koja je silna. Nema nikakve sumnje, da se danas radnički stalež nalazi u tom posebnom položaju. Ako si radnici sami ne pomognu, i to hitno ne pomognu, sporo će drugi staleži shvatiti njihove posebne potrebe, i radikalno, odlučno i brzo im priskočiti u pomoć žrtvujući i od svojih interesa. Pogotovu, kad baš s te strane u posljednje vrijeme prijeti Crkvi posebna pogibelj. Gdje je pogibelj velika, tu i pomoć mora biti brza, i treba sve energije upeti u tom smjeru.

U Belgiji su zašli u drugi ekstrem. Sav je pokret podijeljen po staležima. To jako pogoduje inicijativi. A to i jest razlog velikog zamaha i uspjeha kat. pokreta u ovoj zemlji. Ali je ujedno i razlog nepotpunog uspjeha i velikih manjaka. Premda su koordinirani u ACIB-u, to ne znači mnogo. Oni ipak rade neovisno. Pače jedan stalež ne razumije drugi i imaju među sobom vrlo malo dodira. Tu poteškoću oni i sami osjećaju i na nju se tuže, a ne znaju si pomoći.

Kod nas Slavena je drukčije. Mi Slaveni imamo više smisla za skupne interese i za zajedničku suradnju. Ali smo s druge strane centralizatori. To je po sebi dobro svojstvo, ali, ako zađe u ekstrem i priječi inicijativu pojedinaca, staleža ili radi posebnih potreba posebno grupiranih pokreta, postaje tiranija. Negativna strana našeg osjećaja skupnosti jest i naš inat ili jal. Gdje svako radi za se i ne brine se za drugoga, ondje nema ni inata.

Vidi se dakle po svemu, da ni zapadnjaci ni Slaveni nijesu sami sebi dosta. Međusobno se tek popunjavamo. Svako ima da od drugoga što nauči. Kako bi dakle bilo potrebno, da se jedni drugima približimo i jedni od drugih učimo! Univerzalnost Kat. Akcije možda će i tomu pomoći. A i pogibelj univerzalnog boljševizma će nas katolike prisiliti, da se približimo jedni drugima i okupimo u jednu frontu, ako i ne ćemo da to učinimo od svoje volje poradi našeg uskogrudnog nacionalizma. Mi katolici vazda trebamo jedan vanjski pritisak, da se prenamo. Providnost se u povijesti kat. Crkve ovim sredstvom doista često i služila. Sami smo bili obično pospani.

Zaključak.

Iznijeli smo prikaz kat. pokreta u Belgiji s nakanom, da se odatle čemu naučimo za svoje prilike. Mi Slaveni imamo doista

lijepih svojstava u tom pogledu, kojih nemaju zapadni narodi. Mi smo kompaktniji negoli oni. A to je bezuvjetno potrebno za potpun uspjeh. Ali gdje nam je drugi elemenat, jednako potreban za potpun uspjeh? Mi baš poradi svoje centralizator-ske naravi hoćemo da svu inicijativu centraliziramo, a kod toga zaboravljamo, da inicijativa pojedinaca nije na štetu centralizaciji, nego joj je potrebnom dopunom. Ako se sve centralizira, sav posao spadne na leđa nekolicini, a ostali su samo pasivni. Odatle zastoj, mrtvilo. Pokret jedva nekako životari. Oportet unum facere, et aliud non omitttere. Treba sve centralizirati, da budemo svi jedna jedinstvena fronta, ali kod toga treba ujedno gojiti i podupirati inicijativu. Mi se moramo siliti, da tu inicijativu direktno odgajamo, suzbijajući u sebi ascezom negativne strane svojega karaktera. O nekolicini voda ne zavisi spasenje. Kat. Akcija ide baš za tim, da okupi oko hijerarhije što veći broj odgojenih lajika-apostola. Ako im priječimo inicijativu, ne ćemo ih odgojiti. Bez inicijative nema veselja u radu. Centralizacija odgovara ljudskoj prirodi, jer smo socijalna bića i po svojoj biti podložni auktoritetu. Ali ljudska priroda zahtijeva i inicijativu. Sinteza centralizacije i inicijative je inicijativa u poslušnosti. Ne smije se inicijativi pustiti potpuna sloboda, jer smo onda nedisciplinirana vojska, koja ne će osvojiti svijeta. Ali opet mrtva vojska ne osvaja svijeta.

Zapadni narodi ne će prvi doći k nama u školu, jer nas smatraju nižom rasom. Ali da nijesmo niža rasa, dokazuje nam sposobnost ruskih boljševika, a i povijest našega kat. pokreta. Samo treba da ga nadopunimo elementima, koje nam pruža Zapad. Ako provedemo potpunu sintezu centralizacije i inicijative, ostvarit ćemo kod sebe ideal Kat. Akcije. A onda će se tek zapadni narodi za nama povesti, kad mi povedemo kolo u Evropi.

K, Ferenčić D. L